

Király Lajos, Restás Ágoston, Címer Zsolt

ROBBANÁSVÉDELEM SZABÁLYOZÁSI JAVASLATA MAGYARORSZÁGON

Absztrakt

A robbanásvédelem magyarországi szabályozása jelenleg több hatóságot (Munkavédelem, Tűzvédelem) és szakhatóságot (Tűzvédelem, Iparbiztonság/SEVESO kompetens hatóság) is érintő komplex, előzőek miatt pedig nem jól dedikált feladatkör. Előzőek generálják azt a jelenséget, mely mind üzemeltetői mind pedig hatósági jogokat gyakorló felek részéről a megfelelés részben történő vagy nem teljesítését, valamint szubjektív megértését vonják maguk után. A cikkben leírt nemzetközi gyakorlat és a jelenlegi hazai szabályozás alapján kívánnak a cikk szerzői javaslatot tenni a közeljövőben módosításra kerülő szabályozások (Országos Tűzvédelmi Szabályzat) tartalmát illetően.

Kulcsszavak: robbanásvédelem, robbanásvédelmi követelmények, Országos Tűzvédelmi Szabályzat, hatóság, szakhatóság, Munkavédelem, Tűzvédelem, Iparbiztonság, SEVESO.

PROPOSAL FOR REGULATORY MODIFICATIONS IN HUNGARY FOR EXPLOSION PROTECTION

Abstract

The current situation of explosion protection in Hungary has complex effect on different main authorities (Labor Safety, Fire Safety) and sub-authorities (Fire Safety, Industrial Safety/SEVESO competent authority), based on the above this attorney is not clear for all behaviors. This progress generates for all participants whom are affected by explosion protection requirements, to fulfill for the regulatory adequacy: partly, not complete or other

sophisticated or subjective perception. The authors of this article and the main scope of this item is, to highlight and suggest major modification proposals to amend of the dedicated law (National Fire Safety Code Act) in the near future.

Keywords: explosion safety, explosion safety- requirements, National Fire Safety Code Act, main authority, sub- authority, Labor Safety, Fire Safety, SEVESO.

1. BEVEZETÉS

A robbanásvédelem tekintetében (76/117EEC) 1957-ben dolgozták ki az európai szabályozást. [1]

1994. március 23-án az Európai Parlament és a Tanács kiadta 94/9/EK Irányelvet [2] Az irányelvet a köznyelv ATEX100a néven tartja számon. Az irányelv „a potenciálisan robbanásveszélyes környezetben levő munkahelyek minimális munkavédelmi követelményeiről” szóló 3/2003. (III. 11.) FMM–ESZCSM együttes rendelet keretében került bele a magyar jogrendbe, mely az ATEX137 irányelv által megfogalmazottaknak megfelelően a magyar jogszabályi hierarchiába (1993 XCIII. Törvény a munkavédelemről) [1].

2. JOGSZABÁLY ELEMZÉS HAZAI VONATKOZÁSAI

Jelenleg a hatályos engedélyezési eljárásokba nem kerül bevonásra az építési és telepítési eljárásokba a munkavédelemmel foglalkozó szakigazgatási szerv (az elektronikus építési ügynök megnevezése jelenleg: ÉTDR- Építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokat Támogató elektronikus Dokumentációs Rendszer) [2]. A hatósági jelenlét már engedélyeztetési szakaszban azért fontos mert a robbanásvédelemnek ellenőrző hatósága a munkavédelmi hatósági jogkört gyakorló szervezet (jelenleg: illetékes kormányhivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerv) [3]. A következő táblázatban röviden

összekívánom foglalni az engedélyező hatóságok joggyakorlatát (technológia létesítési és használatba vétel), mely a robbanásbiztonság-technikát kötelező tartalmi elemként vizsgálja.

Hatóság megnevezése (röviden)	Ellenőrzésére jogosult (igen, nem, továbbiakban: I/N)	Létesítési engedély robbanásvédelmi jóváhagyása (I/N)	Az engedélyezési dokumentációban rész vagy tartalmi elem a robbanásbiztonságtechnika(I/N)	Hatóságként vagy szakhatóságként bevonásra kerül? (I/N)
Munkavédelemi	I	N	N	N*
Katasztrófavédelemi	N	N	I	I
Közlekedési	N	N	I	I
Építési	N	N	I	I
Környezetvédelemi	N	N	N	I
Mérésügyi és Kereskedelmi	N	N	I	I
Népegészségügyi	N	N	N	N

*Egyetlen létesítési és kivitelezési kapcsolódási pont akkor állhat fenn, ha a 4/2002. (II.20.) SzCsM-EüM együttes rendeletben található feltételek (létesítés és kivitelezés feltételrendszerének teljesülnek, melynek során a hatóság az ÉTDR-en keresztül betekinthez az építési naplóba (a fő problémát az generálja, hogy nem feltétlenül derül vagy derülhet ki az építkezés/létesítés valós célja a naplóba feltöltött dokumentációkból [7]. Ebben az esetben a kivitelezés hosszának mértéke, valamint a kivitelezésen dolgozók munkavégzési ideje miatt (egyes sajátos építményfajták példájának kivételével) a létesítés a munkabiztonsággal

foglalkozó hatóság ellenőrzése alá kerülhet. Ekkor egy komplex és átfogó hatósági ellenőrzést követően megtekintésre kerülhetnek a robbanás védelemmel összefüggő dokumentumok is amennyiben ez feltárássra kerül. Egyes sajátos építményfajták/technológiák létesítésekor (31/2014. /II.12./) a robbanásbiztonság- technika, az engedélyezést lefolytató hatóság az összefüggő létesítmények miatt vizsgálja a kérelemben bemutatott védelmi rendszereket és azok megfelelőségét.

A robbanásvédelem és tűzvédelem kapcsolódása megfigyelhető a hazai szabályozásban, mind a 1996. évi XXXI. Törvény, mind pedig az 54/2014. (XII.5.) Országos Tűzvédelmi Szabályzat részéről [8.].

Alábbiakban röviden bemutatásra kerül az Munkavédelmi Törvény és végrehajtási rendelete, valamint a Tűzvédelmi Törvény, Katasztrófavédelmi Törvény, Környezetvédelmi Törvény és végrehajtási rendeletek közötti eltérések és ellentmondások:

1996. évi XXXI. Törvény:

„4. §:

- d) Tűzvédelmi megfelelőségi tanúsítvány
- **i) „tűz- vagy robbanásveszélyes készülék”**
- l) tűzvédelmi biztonságossági követelmény...
- **x) Tűz vagy robbanásveszélyes technológia**
- y) megfelelőségi nyilatkozat (utalás más jogszabályra)- 22/2009 ÖM rendelet”

Fontos különbséget tenni a Törvény 4. § leírt robbanásveszély és a munkavédelmi törvényben megfogalmazott előírások és a tűzvédelmi előírások között. [6].

1993. évi CXIII. Törvény a munkavédelemről

„30 . §: „energia-, cső-, és közműhálózatok, robbanás biztonságtechnikai követelmények”

„87 . §, 11.: Veszélyes: az a létesítmény, munkaeszköz, anyag/keverék, munkafolyamat, technológia (beleértve a fizikai, biológiai, kémiai kóroki tényezők expozíciójával járó tevékenységeket is), amelynél a munkavállalók egészsége, testi épsége, biztonsága megfelelő védelem hiányában károsító hatásnak lehet kitéve.”

Mivel a munkavédelmi törvény egyértelmű célja a munkavégzés környezetében tartózkodók és munkát végzők elsődleges védelme, kitételként teszi közzé a megfelelő védelem hiányát, mely így elsődlegesen a veszély azonosítására szolgál.

Nem lehet célja a törvénynek veszélyes tulajdonságokkal rendelkező anyagok/keverékek, gépek/berendezések esetében egyöntetűen a veszélyes technológiák beazonosítása. Megemlítendő azonban az, hogy összekapcsolja az egyes jogi keretrendszereket a veszély azonosítással. Itt fontos a visszautalás a Tűzvédelmi törvényben található robbanásveszéllyel kapcsolatos megfogalmazásra, mely egyértelműen nem a túlzó előírások szükségességét, hanem az azonosított tulajdonságok hangsúlyos tárgyalását hivatott betartatni. Előzőek alapján elmondható, hogy nem szükséges a munkavédelmi törvény végrehajtási rendeletében előírtak készítéséhez munkabiztonsági szakértői tevékenység. Kiemelve azt, hogy a munkavédelmi végrehajtási rendelet nem „csak” robbanásveszélyes munkahelyekkel kíván foglalkozni. [5].

1995. évi LIII. Törvény a környezetvédelemről

Megállapítható, hogy egyes vonatkozásokban (lásd alább) a környezetvédelmi jogi szabályozások teljesen konzekvens módon veszik számításba a robbanásbiztonságtechnikával összefüggő kötelezettségeket, melyeket peremfeltételként támaszt bizonyos engedélyek megszerzését és társa hatósági kötelezettséget keletkeztető módon:

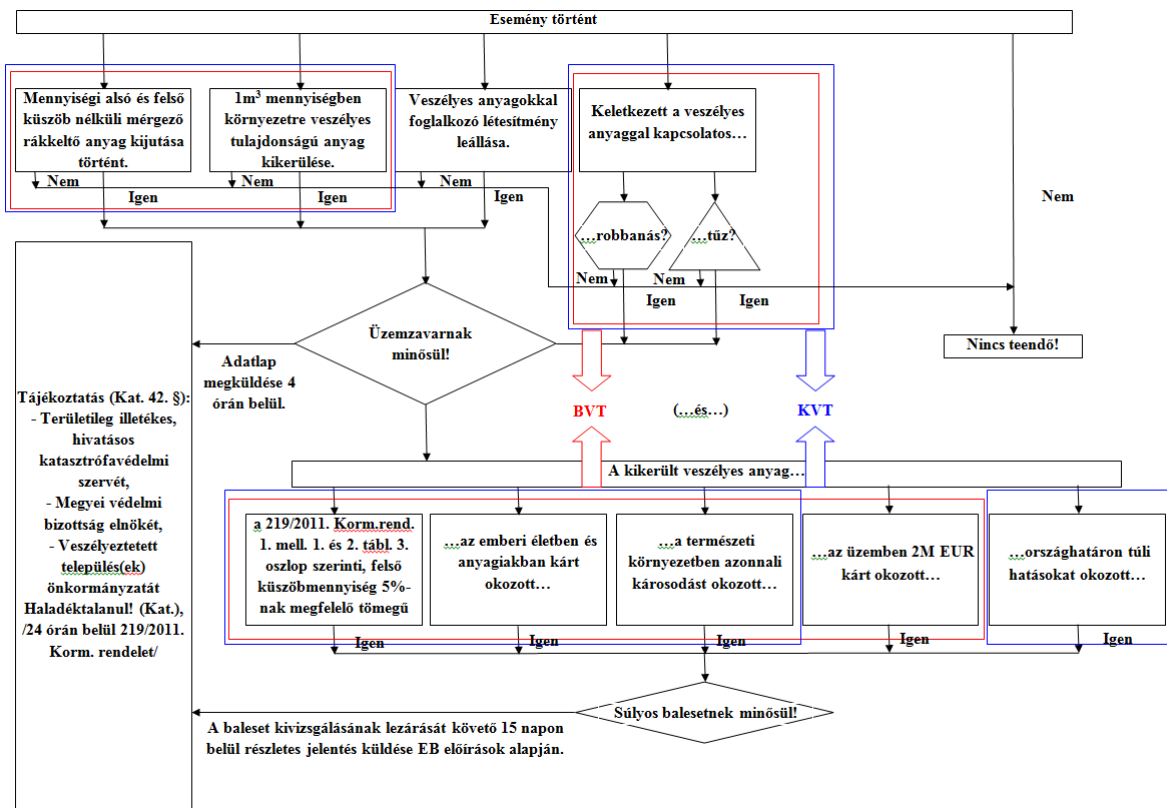
A környezetvédelmi jogi kapcsolósási pontokat a következőkben foglalom össze:

- 1995. évi LIII. törvény a környezetvédelméről: 28. §
- 57/2013. (II.27.) Kormányrendelet, 2. melléklet (vegyi termék, műtrágya gyártás)

- 132/2010. (IV.21.) Kormányrendelet, 136/2008. (V. 16.) Korm. rendelet, 106/1995. Kormányrendelet: 8. §, 1.számú melléklet 2.4., 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet: 1. számú melléklet, 13.számú melléklet 1.7., 6/2009. (IV.14.) Rendelet: 1.-3. számú melléklet, 90/2007. (IV.26.) Kormányrendelet: 3. §, 1.- 2. melléklet, 2012. évi CLXXXV. törvény: 1. melléklet, 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet, 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet, 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet, 445/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet, 72/2013. (VIII. 27.) VM rendelet, 145/2012. (XII. 27.) VM rendelet, 14/2008. (IV. 3.) GKM rendelet, 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet, 25/2006. (II. 3.) Korm. rendelet, 6/2011. (I. 14.) VM rendelet, 4/2011. (I. 14.) VM rendelet, 75/2005. (IX. 29.) GKM–KvVM együttes rendelet, 7/2003. (V. 16.) KvVM-GKM együttes rendelet, 32/1993. (XII. 23.) KTM rendelet, 1996. évi LIII. törvény, 118/2011. (XII. 15.) VM rendelet, 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet, 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet, 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet, 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet, 29/2001. (XII. 23.) KöM-GM együttes rendelet.

Fentiekkel kapcsolatosan fontos kiemelni, hogy a Katasztrófavédelmi Törvény és végrehajtási rendeleteiben található követelményrendszer, jelenleg is tárgyalja a fentiekkel összefüggésben lévő keretrendszert, úgy mint tercier lépést a folyamat eredményére. Mivel a szabályozás kitér a folyamatba illeszthető metodikával, ezért a következő útmutató fa ábrát készítettem, mely mind az ellenőrzést végző mind az alkalmazó feladatait könnyítheti (a jövőben a következő ábrát egy ellenőrző lista formájában kívánom további publikálásra megjeleníteni) [4].

Fenti jogszabályok rövid elemzéséből látható, hogy a robbanásbiztonsággal kapcsolatos jogszabály rendszer elég összetettnak írható le, azonban nem található meg benne a megfelelő hatósági jelenlét és ellenőrzési keretrendszer. A következőkben bemutatásra kerülnek azok a jelenlegi kapcsolódási pontok, melyek jelenleg a tűzvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervezet vizsgálatába tartoznak, valamint a nemzetközi gyakorlatban alkalmazott robbanásvédelmi szakterület rövid leírása. [7].

3. KAPCSOLÓDÁSI PONTOK

Az alábbi felsorolásban aláhúzással kerültek kiemelésre azon előírások melyet jelenleg a tűzvédelmi hatóság is vizsgál vagy ellenőriz (az Országos Tűzvédelmi Szabályzat alapján) [8].

Jogszabály és szabványi követelmények:

- Zónatérkép,
- Robbanásbiztos berendezések robbanásvédelmi felülvizsgálata és dokumentálása,
- Robbanásbiztos alkatrész tanúsítványa,
- Robbanásbiztos berendezések kézikönyve és gépkönyve,
- Érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálati jegyzőkönyv,
- Tűzvédelmi szabványossági felülvizsgálati jegyzőkönyv,
- Villámvédelmi szabványossági felülvizsgálati jegyzőkönyv,
- Elektrosztatikus feltöltődés és kisülés elleni védelem tűzvédelmi felülvizsgálati jegyzőkönyv
- Kábelszigetelés mérési jegyzőkönyv,- tűzjelző!- Országos Tűzvédelmi Szabályzat
- RLC mérési jegyzőkönyv,
- Az MSZ EN 60079-17:2014 szabványban a túlterhelés megfelelőségét ellenőrző mérési jegyzőkönyv,
- Az MSZ EN 60079-14:2014 szabvány szerinti első/üzembe helyezés előtti robbanásbiztonság-technikai felülvizsgálati jegyzőkönyv,
- Robbanásvédelmi dokumentáció,
- Technológiai utasítások,
- Üzemeltetési, kezelési-és karbantartási utasítások
- Műveleti utasítások,
- Munka-és védőruha juttatási rend,
- Veszélyes munkavégzés szabályozása,
- Oktatási jegyzőkönyvek,

- Kockázatértékelés- szubjektív/objektív eljárásrend
- Munkavédelmi üzembe helyezési jegyzőkönyv (működési próba- 180 nap és végleges üzembe helyezés)

Fontos kiemelni a szükséges védőeszközöket, a kockázatértékelést és módszereit, valamint a dokumentációs rendszer azonosított irányítási rendszerbe történő működtetését.

A kockázatértékelés készítése jelenleg felsőfokú munkavédelmi végzettséghez és legalább középfokú tűzvédelmi végzettséghez kötött. A kockázatértékelésben egyetért és közreműködik a az üzemorvos is.

Veszély: minden olyan eszköz, tevékenység, vegyi anyag, berendezés, munkaeszköz, amely sérülés vagy egészségkárosodás forrása lehet.

Kockázat: veszélyhelyzetben a sérülés vagy az egészségkárosodás valószínűségének és súlyosságának az együttes hatása.

Fontos annak tisztázása is, hogy mit értünk jelenleg vagy mi érthető jelenleg kockázatértékelés alatt. Milyen eredmények és következtetések várhatóak a kockázatértékeléstől.

Kockázatértékelés: Olyan mérhető és nem mérhető adatok szubjektív és/vagy objektív transzformációja, melyet elsődlegesen objektív információ generálása és/vagy adaptációja követ.

Nemzetközi kitekintés:

Ország	Szabályozás	Ellenőrző hatóság	Engedélyező hatóság
Mexikó	National Consensus Standard, NFPA 69, ATEX 134	Munkavédelmi Hatóság, Tűzoltó Parancsnokság	Munkavédelmi Hatóság, Tűzoltó Parancsnokság
USA	National Consensus Standard, NFPA 69	Munkavédelmi Hatóság, Tűzoltó Parancsnokság	Munkavédelmi Hatóság, Tűzoltó Parancsnokság, Környezetvédelem
Olaszország	81/08 (Consolidated Law on Health and Safety in the workplace), 99/92 / EC	Tűzoltó Parancsnokság	Tűzoltó Parancsnokság
Csehország	116/2016 Rendelet 117/2016 Rendelet, 406/2004	Munkavédelmi Hatóság	Tűzoltó Parancsnokság, Munkavédelmi Hatóság

	Rendelet		
--	----------	--	--

Fentiekből jól látható, hogy nemzetközi gyakorlatban mind a munkavédelem és a tűzvédelem már az engedélyező fázisban megtalálható. Tekintve az előzőekre és a nemzetközi gyakorlatra hazai vonatkozásban a hatósági hierarchia letisztultabb formája jelenleg a katasztrófavédelmi hatóság, mely megfelelő eszköz rendszerrel rendelkezik a feladat megoldására. A következőkben összekívánom foglalni az eddigiekben elvégzett módosító javaslatokat és a jövőbeni fejlődési lehetőségeket.

4. KÖVETKEZTETÉSEK – ÖSSZEGZÉS

A bemutatott jogszabályi összehasonlítás kellően szemléltette, hogy szükséges az egyes törvényekben található előírások harmonizálása és tisztázása. Szükséges feloldani az egy keretrendszerben található ellenmondásokat (például a tűzvédelmi törvényben található, hivatásos tűzoltóság és önkormányzati tűzoltóság közreműködő feladatát: „közreműködik tűz- és robbanásveszély esetén a biztonsági intézkedések végrehajtásába”). Törvényi szinten átjárás biztosítása szükséges az egyes minisztériumokhoz (Belügyminisztérium, Nemzetgazdasági Minisztérium) tartozó törvényekben esetlegesen magyarázó útmutatásokkal. Éppen ezért fontos a jelenleg módosítási tervvel rendelkező országos tűzvédelmi szabályzat megfelelő igazítása a következőkkel:

- ipari fejezet rendeleti szintű befoglalása,
- robbanásvédelem és robbanásbiztonság- technika tűzvédelmi rendeleti szintű befoglalása,
- tűzveszélyességi osztályok megfelelő tisztázása a következők szerint (CLP rendelet harmonizáció,

- robbanásveszélyes anyag meghatározása,
- a tűzveszélyességi osztályok esetében tisztázni és alkalmazni szükséges a tűz- vagy robbanásveszélyes anyagok kategóriájában a vonatkozó szabványban található specifikus szinteket/előírásokat,
- az oltórendszerek és az alkalmazott oltógázok robbanásveszélyes térben történő alkalmazását definiálni szükséges (sztatikus feltöltődésre hajlamos gázok, például. széndioxid),
- Tűzvédelmi Műszaki Irányelv (TvMI) kidolgozása szükséges robbanásvédelemre vonatkozóan,
- hatósági kijelölés szintjén és ennek ki kell terjedni ellenőrzésre és létesítés engedélyezésre (a használatbavétel figyelembevételével), ennek szerve a Katasztrófavédelmi Hatóság lehet,
- kockázatértékelés és kezelési módszertan kidolgozása (folyamatban van),
- hatósági eljárásrend és ellenőrzési szempontrendszer kidolgozása (formalappal),

Az előző javaslatok tovább dolgozása szükséges tűzvédelmi műszaki irányelv szinten: robbanásvédelem hatósági engedélyezése (szakhatóság bevonása), üzembe helyezési kontrol és fenntartó üzem nyomon követési irányítási rendszerének megléte, a szaktevékenység végzéséhez és szakértéshez szükséges képzettségi és jogosultsági szint egyértelművé tétele,

Jelenleg a javaslatok kidolgozása folyamatban van (munkacsoport és bizottsági szinten), így a bemutatott témakörök, kötelezettségek változhatnak, bővíhetnek, így mindig erősen javasolt az egyes jogszabályok adott pillanatban hatályos szövegezését a nemzeti jogszabálytár honlapján (<http://www.njt.hu>) ellenőrizni.

HIVATKOZOTT IRODALOM

- [1] Council Directive 76/117/EEC of 18 December 1975 on the approximation of the laws of the Member States concerning electrical equipment for use in potentially explosive atmospheres EU Law and publications, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4202b1c6-ba3c-4288-b5fd-eea2c35351c2/language-en> (Letöltés ideje: 2017.11.20.)
- [2] 94/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv robbanásveszélyes légkörben való használatra szánt felszerelésekre és védelmi rendszerekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről (1994. március 23.) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0094> (Letöltés ideje: 2017.11.20.)
- [3] 8/2002. (II. 16.) GM rendelet a potenciálisan robbanásveszélyes környezetben történő alkalmazásra szánt berendezések, védelmi rendszerek vizsgálatáról és tanúsításáról http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0200008.GM (Letöltés ideje: 2017.11.20.)
- [4] AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1999/92/EK IRÁNYELVE (1999. december 16.) a robbanásveszélyes légkör kockázatának kitett munkavállalók biztonságának és egészségvédelmének javítására vonatkozó minimumkövetelményekről (15. egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikkének (1) bekezdése értelmében) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A31999L0092> (Letöltés ideje: 2017.11.20.)
- [5] AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1999/92/EK IRÁNYELVE (1999. december 16.) a robbanásveszélyes légkör kockázatának kitett munkavállalók biztonságának és egészségvédelmének javítására vonatkozó minimumkövetelményekről (15. egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikkének (1) bekezdése értelmében) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A31999L0092> (Letöltés ideje: 2017.11.20.)

[6] 3/2003. (III. 11.) FMM-ESzCsM együttes rendelet a potenciálisan robbanásveszélyes környezetben levő munkahelyek minimális munkavédelmi követelményeiről http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0300003.FMM (**Letöltés ideje: 2017.11.20.**)

[7] 4/2002. (II. 20.) SzCsM-EüM együttes rendelet az építési munkahelyeken és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0200004.scm (**Letöltés ideje: 2017.11.20.**)

[8] 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1400054.BM (**Letöltés ideje: 2017.11.20.**)

Király Lajos

doktorandusz hallgató
Nemzeti Közszerológati Egyetem
Katonai Műszaki Doktori Iskola
Email: Lajos.Kiraly@zoltek.hu
ORCID: 0000-0002-4961-878X

Dr. habil. Restás Ágoston

Nemzeti Közszerológati Egyetem
Katasztrófavédelmi Intézet
Tűzvédelmi és Mentésirányítási Tanszék
Email: Restas.Agoston@uni-nke.hu
ORCID: 0000-0003-4886-0117

Dr. Címer Zsolt

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Víztudományi kar

Email: Cimer.zsolt@uni-nke.hu

ORCID: 0000-0001-6244-0077